

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 14g/2021

privind excepția de neconstituționalitate
a unor dispoziții din articolul 33 alin. (2) pct. 6) din
Codul de procedură penală
*(recuzarea în alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă
imparțialitatea judecătorului)*

CHIȘINĂU

18 martie 2021

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 28 ianuarie 2021,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 18 martie 2021, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorului” din articolul 33 alin. (2) pct. 6) din Codul de procedură penală, ridicată de dnii avocați Denis Calaida și Aureliu Colenco, în interesele dlui Ilan Șor, în dosarul nr. 05-1a-195-13022018, pendinte la Curtea de Apel Cahul.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecată de la Curtea de Apel Cahul format din doamnele judecătore Galina Vavrin și Natalia Bondarenco și domnul judecător Serghei Pilipenco, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 21 iunie 2017, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a constatat vinovăția dlui Ilan Șor de comiterea infracțiunilor prevăzute la articolele 196 alin. (4) [*cauzarea de daune materiale în proporții deosebit de mari prin înșelăciune sau abuz de încredere*] și 243 alin. (3) lit. b) [*spălarea banilor în proporții deosebit de mari*] din Codul penal.

4. Sentința primei instanțe a fost contestată cu apel de procuror și de către apărătorii inculpatului. La data ridicării excepției de neconstituționalitate, cauza penală se afla în examinare la Curtea de Apel Cahul, în cadrul unui complet de judecată format din doamna judecător Nina Veleva și domnii judecători Vitalie Movilă și Evghenii Dvurecenschii.

5. Pe 22 ianuarie 2021, domnii avocați Denis Calaida și Aureliu Colenco au depus, în interesele domnului Ilan Șor, o cerere de recuzare a judecătorilor menționați mai sus. Cererea de recuzare a fost repartizată

unui complet de judecată de la Curtea de Apel Cahul format din doamnele judecătore Galina Vavrin și Natalia Bondarenco și domnul judecător Serghei Pilipenco.

6. Pe 27 ianuarie 2021, în cadrul ședinței de examinare a cererii de recuzare, domnii avocați Denis Calaida și Aureliu Colenco au ridicat, în interesele domnului Ilan Șor, excepția de neconstituționalitate a textului „există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorului” din articolul 33 alin. (2) pct. 6) din Codul de procedură penală.

7. Printr-o încheiere din aceeași zi, Curtea de Apel Cahul a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea examinării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„[...]”

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

[...]”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...]”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 116 Statutul judecătorilor

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

[...]”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 33 Incompatibilitatea judecătorului

„[...]”

(2) Judecătorul nu poate participa la judecarea cauzei și urmează a fi recuzat:

[...]”

6) **dacă există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorului.**

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepției de neconstituționalitate

10. Autorii excepției de neconstituționalitate afirmă că textul „există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorului” din articolul 33 alin. (2) pct. 6) din Codul de procedură penală este imprevizibil, pentru că nu este clar care sunt circumstanțele care ar putea pune la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorului.

11. De asemenea, autorii excepției de neconstituționalitate notează că textul contestat le acordă judecătorilor care examinează o cerere de recuzare posibilitatea comiterii de abuzuri și de luare a unor decizii arbitrare.

12. În opinia acestora, dispozițiile contestate încalcă articolul 23 alin. (2) coroborat cu articolele 1 alin. (3), 4 alin. (2), 20, 21, 26 alin. (1) și (2), 54 și 116 alin. (1) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de reprezentanții unei părți din proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul cărui a i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorului” din articolul 33 alin. (2) pct. 6) din Codul de procedură penală. Prevederile contestate stabilesc temeiurile de recuzare și, respectiv, de abținere a judecătorului de la examinarea cauzei penale.

17. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care a fost solicitată recuzarea unui complet de judecată (a se vedea § 5 *supra*). Prin urmare, Curtea consideră că prevederile contestate pot fi aplicate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

18. Curtea observă că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

19. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept din Constituție în cauza concretă pendinte în fața instanțelor de judecată. Curtea trebuie să verifice, prin prisma argumentelor autorului sesizării,

dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință în vreun drept fundamental (DCC nr. 8 din 24 ianuarie 2020, § 27; DCC nr. 24 din 2 martie 2020, § 18; DCC nr. 63 din 11 iunie 2020, § 19; DCC nr. 64 din 11 iunie 2020, § 19; DCC nr. 27 din 16 februarie 2021, § 16).

20. Autorii excepției de neconstituționalitate pretind că textul contestat ar fi imprevizibil și că ar contraveni articolului 23 alin. (2) [*calitatea legii*] coroborat cu articolele 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 4 alin. (2) [*drepturile și libertățile omului*], 20 [*accesul liber la justiție*], 21 [*prezumția nevinovăției*], 26 alin. (1) și (2) [*dreptul la apărare*], 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] și 116 alin.(1) [*statutul judecătorilor*] din Constituție.

21. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că articolele 1 alin. (3), 4, 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare (a se vedea DCC nr. 56 din 2 iunie 2020, §§ 23-24; DCC nr. 162 din 29 decembrie 2020, § 24 și § 26). Pentru a fi aplicabile, autorul excepției de neconstituționalitate trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale.

22. Sub acest aspect, Curtea reține că prevederile contestate nu prezintă vreo problemă din perspectiva accesului liber la justiție, a prezumției de nevinovăție, a dreptului la apărare, precum și a imparțialității judecătorului. În consecință, nu există vreo ingerință în articolele 20, 21, 26 și 116 alin. (1) din Constituție. Dimpotrivă, dispozițiile criticate instituie o garanție pentru părți, *i.e.* de a cere recuzarea judecătorului în ipoteza în care ar putea argumenta și proba că există alte circumstanțe [decât cele prevăzute la articolul 33 alin. (1) punctele 1)-5)] care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea acestuia. Aceste circumstanțe urmează a fi stabilite în fiecare caz particular și nu ar putea fi redată într-o listă exhaustivă.

23. Pentru că nu s-a demonstrat incidența drepturilor fundamentale invocate de autorii sesizării, Curtea subliniază că nici articolele 1 alin. (3), 4, 23 și 54 din Constituție nu sunt incidente.

24. Totodată, Curtea reține că Codul de procedură penală nu poate să abunde în texte explicative. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept procedural penal (DCC nr. 63 din 25 aprilie 2019, §§ 16-17; DCC nr. 91 din 19 septembrie 2019, § 17; DCC nr. 11 din 26 ianuarie 2021, § 40).

25. Mai mult, Curtea reamintește că aspectele legate de interpretarea și aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale (a se vedea DCC nr. 91 din 19 septembrie 2019, § 19; DCC nr. 106 din 7 octombrie 2019, §25; DCC nr. 11 din 26 ianuarie 2021, § 42). Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată.

26. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* excepția de neconstituționalitate a textului „există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorului” din articolul 33 alin. (2) pct. 6) din Codul de procedură penală, ridicată de domnii avocați Denis Calaida și Aureliu Colenco, în interesele domnului Ilan Șor, în dosarul nr. 05-1a-195-13022018, pendinte la Curtea de Apel Cahul.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 18 martie 2021
DCC nr. 30
Dosarul nr. 14g/2021*